

Az Alkotmánybíróság pénteken nyilvános teljes ülésen kihirdetett határozatában több ponton az alaptörvénnyel ellentétesnek minősítette a gazdasági stabilizációt szolgáló törvényt, az úgynevezett „Bokros-csomagot”. Azokat az indítványokat viszont, amelyek a törvény teljes egészében való megsemmisítését kérték, a testület elutasította. Az Alkotmánybíróság

az idő rövidsége miatt ez alkalommal csak azokról az indítványokról döntött, amelyek a törvény rendelkezései közül azokat kifogásolták, amelyek széles rétegeket érintenek, jelentős változásokkal járnak és azonnal hatályba lépnek. Az indítványok részletes tartalmi alkotmányossági felülvizsgálatát a testület ősszel folytatja.

■ Jogsértő a táppénzjogosultság időbeni szűkítése ■ Egyelőre marad a gyed és a családi pótlék ■ Honoráriumra ellentételezés nélkül nem vethető ki tébé

Alkotmánybírósági nem a Bokros-csomagra

■ Az Alkotmánybíróság megállapította: a jogbiztonság a szerzett jogok védelme érdekében megköveteli, hogy az anyasági és gyerek-támogatási rendszer keretei között a viszonylag rövid és meghatározott idejű támogatásokat (gyes, gyed, gyet, várandósági pótlék, terhességi segély) a már megszületett és 1995. június 15-től számított háromszáz napon belül megszületendő gyermekek esetében a hatályosnál nem kedvezőtlenebb feltételekkel és időtartamra biztosítsák. A családi pótlék esetében pedig a jogalkotónak elegendő felkészülési időt kell adnia a változásokhoz való alkalmazkodáshoz azoknak is, akik elvesztik jogosultságukat erre a járandóságra. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a gazdasági stabilizációt szolgáló, egyes törvénymódosításokról szóló törvény és a végrehajtására hozott rendeletek 1995. július 1-jei hatálybalépését kimondó rendelkezéseit e tekintetben alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette, azaz a gyed eltörlése, a gyes új rendszere, valamint a családi pótlék új rendszere egyelőre nem lép hatályba. Az indokolás szerint nincs alkotmányos akadálya annak, hogy az állampolgári jogon járó szociális ellátásokat rászorultság szerint járó juttatásokkal alakítsák át, feltéve, hogy megfe-

lelő átmeneti időt biztosítsanak. Az Alkotmánybíróság döntése arra is rámutat, hogy az államnak a társadalom jelentős részét érintő szociális ellátási rendszer átalakításakor az ország pénzügyi, gazdasági helyzetére vonatkozó szempontok mellett figyelembe kell vennie az Alkotmánynak az anya, a család és a gyermekek védelmét előíró rendelkezéseit is. A stabilizációs törvénycsomag bevezetése azáltal, hogy a lényeges változásokat tartalmazó szabályait 1995. július 1-jével léptette hatályba, e követelménynek nem felel meg, s ezért alkotmányellenes.

Alkotmányellenes annak a rendelkezésnek az 1995. július 1-jei hatályba léptetése is, amely szerint a munkavállaló betegsége esetén csak a keresékeptelenség huszadik napját követően jogosult táppénzre. Az addig terjedő időre a munkáltató által fizetett betegszabadság jár, de az első öt napra a dolgozó semmilyen díjazást nem kap.

Az alkotmányellenes rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítette, s az nem lép hatályba. A határozat megállapítja, hogy a társadalombiztosítás megnehezüléseből adódó terhek részbeni – arányos és alkotmányos indokok mellett – áthárítása a biztosítottakra, illetőleg a munkáltatókra, önmagában nem alkotmányellenes. Az ilyen átrendezéseknél azonban alkotmányos követelmény, hogy a kockázatathárítás terheit az érintettek időben megismerjék, a jövőbeni kockázatokkal számolhassanak, fedezésükről gondoskodhassanak. A kifogásolt rendelkezés következtében viszont a munkáltatók – és részben a munkavállalók – a megemelt kockázatot egyikre is, amely szerint a munkavállaló betegsége esetén csak a keresékeptelenség huszadik napját követően jogosult táppénzre. Az addig terjedő időre a munkáltató által fizetett betegszabadság jár, de az első öt napra a dolgozó semmilyen díjazást nem kap.

Alkotmányellenesnek minősítette és ezért megsemmisítette az Alkotmánybíróság azt a rendelkezést is, amely negyvennégy százalékos társadalombiztosítási járulék fizetését írta elő a szerzői honoráriumok és más szellemi alkotások díjának kifizetése után. A határozat rámutat arra, hogy a járulék befizetése nem alapoz meg semmiféle társadalombiztosítási ellátást. Az ellenszolgáltatás nélküli fizetési kötelezettség a megbízó vagyoni jogát aránytalanul korlátozza, ezért alkotmányellenes.

Hátrányos megkülönböztetésnek számít az is, hogy a törvény a kiegészítő tevékenységet végző vállalkozókat terhelő baleseti járulékot több mint háromszorosára, a más vállalkozók társadalombiztosítási járulékaival azonos mérvűre emelte, mert a kiegészítő tevékenységet végzők változatlanul csupán az ellátások szűkebb körére lennének jogosultak.

Alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette

a testület azt a rendelkezést is, amely az 1995. december 31-ig alkalmazható személyi szám használatát 1999. december 31-ig meghosszabbítja. Az Alkotmánybíróság 1991-ben kimondta, hogy a korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel ellentétes az információs önrendelkezési joggal, ezért alkotmányellenes. A határozat hangsúlyozza, hogy a személyi szám használatának további négy évvel való meghosszabbítására nem elegendő alkotmányos indok a gazdasági egyensúlyi helyzet javítása. Alkotmányellenes az is, hogy a törvénycsomag rendelkezése a személyi szám használatát a törvényben eddig szereplő körön túlra is kiterjeszti, s lehetővé teszi, hogy a jogosult szervek azt a nyilvántartási szervekkel való kapcsolattartásra és az egymással való kapcsolattartásra is használhassák.

Az Alkotmánybíróság elutasította azokat az indítványokat, amelyek a törvény szerkesztésének és előkészítésének fogyatékoságai miatt a törvénycsomag egészének megsemmisítését kérték. A határozat rámutat: az a jogtechnikai megoldás, hogy a stabilizációs törvény törvénymódosítások laza halmozásából áll, bár nem kívánatos, de nem ellentétes az alkotmánnyal.

Magyar paraszt, merre mégy?

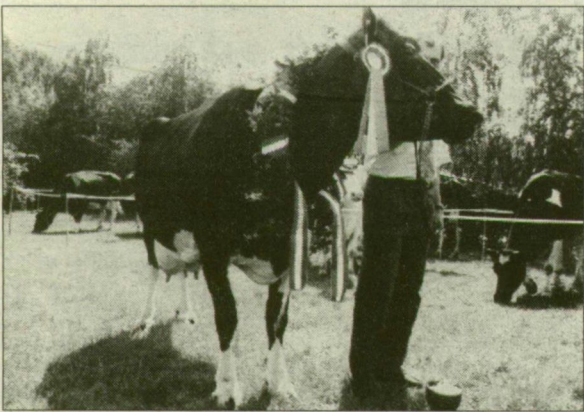
Ezekben a napokban gyakran felteszik e kérdést a különböző szövetkezeti fórumokon, ugyanis ma tartják a 73. nemzetközi szövetkezeti napot szerte a világon, így hazánkban is. Mint ahogy ez lesz a témája annak az agrárfórumnak, amelyet Ópusztaszeren, a Magyar Világfalu területén rendeznek augusztus 19-én. Vajon miért?

Nem elég, hogy minden július 1-jén deklarálják: a szövetkezeti mozgalom ennyire tért hódított a világban, s évről évre Göncz Árpád köztársasági elnök levelében köszönti ezen ágazatok dolgozóit, a szerény ceremónia, a kitüntetések, ugyanis a lényeg egészen más, mégpedig az: új tartalommal kell megtöltődnie ennek a mozgalomnak, új modellek kimunkálásával, különben tovább tart a vegetálása.

Úgy tűnik immár jó néhány éve, hogy a magyar agrárium átalakításában igencsak elhalványult a szövetkezeti üzemek jelentősége. Ami persze nem a szövetkezeti eszmeiség, az emberek egymásrautaltságának a negligálása, inkább az a sajátos helyzet, melyben ez a nagy térség, Kelet-Európa keresi helyét és jövőjét az átrendeződő világ gazdaságában. Mondanunk sem kell, nem a legmegfelelőbb pillanatban zúdult vállunkra ez a teher, amely ugyanakkor a demokratikus folyamatok gyökeres változásával is jár, társadalmi rendszerváltozással, de sajnos, a világ gazdasági folyamatok alakításában nem mi voltunk, vagyunk és leszünk a karmesterek.

Az eszünkre lenne itt legnagyobb szükség. A pártok diktátumával semmire sem megyünk. Éppen ez feszíti most leginkább az agráriumot, hogy korábban nem várhatták a kormányzattól azon lépéseket, melyeket sajnos még ez a kormányzat sem tett meg. Holott, mint tudjuk, a jelenlegi hatalomban elég sok úgynevezett „zöldbáró” is található. Most felsorolhatnánk azon törvények, szabályozások stb. sorát, melyek bizony segíthetnének kilábalni arról a történelmi mélypontról, ahová jutottunk. A föld, az ember itt használható. Csak tudná már, s hinné el a paraszt, ilyenkor, meg úgy általában, valójában róla is szó van.

Sz. Lukács Imre

A százezer literes Göncöl. (Fotó: Hárs László)

Aranyos Göncöl

A Hód-mezőgazda Rt. egyike azon kisszámú mezőgazdasági nagyüzemnek, amely többségi állami tulajdonban marad. Ennek egyik oka, hogy magas biológiai értékű sertés, szarvasmarha és ló törzstenyészetekkel rendelkeznek. A vajhái telepükön tegnap megrendezett Holstein-fríz bemutatón megtudhattuk, hogy ebben a kategóriában Magyarországon ötszáz bikanevelő tehén szaporulata biztosítja a fajtanemesítés genetikai alapjait. Vásárhelyről tavaly tavasszal és ősszel egyaránt 47-47 jószág került e keret-

be. A mostani hivatalos szemle alapján 58 tehén kapta meg a bikanevelő minősítést. A tejtermelők álma a nagy mennyiségű és jó minőségű tej, több éven át adó tehén. Vajhátón a laktációs átlag 8653 liter. Fajtatörténeti jelentőségű esemény, hogy a két világháború között élt Arany törzskönyv intézményét ismét felevenítették. Ez a hosszú hasznos élettartamú tehén-családok nyomkövetését szolgálja. A mostani követelménynek megfelelően az országban itt kapta meg elsőként e díszes okiratot a serleget az 1982-es születésű, 4587-es, Göncöl névre hallgató tehén, mely több mint 100 ezer liter tejet adott eddig.

Vihargyufa Szegedről

Ötven kilométeres szélben, egyórai áztatás után is lángra lobbanó gyufa gyártását keztek meg a Magyar Általános Gyufaipari Kft. szegedi gyárában. Az új technológiát és a gépeket a cég többségi tulajdonosa, a híres svéd gyufagyártó kft., a Swedishmatch vitte a szegedi gyárba. A vihangyufát ausztrál és japán szakemberek tesztelték. Az első szállítmány hamarosan elindulhat a kanadai megrendelőhöz. Hazai piacra egyelőre nem gyártják, a jelenlegi kapacitással az igen jól fizető nyugati keresletet kívánják kielégíteni.

Az új termék mérete meg egyezik a hagyományos kis dobozos gyufáéval. A gyufaszál felét azonban olyan speciális anyaggal vonják be, amely ellenáll az időjárás viszontagságainak.

A 137 éves múltú visszatekintő üzem igazgatója, Ambrus László elmondta: a kis dobozos, a családi gyufát és a gázgyújtót ma már Korona feliratú védett címkével látják el, hogy megkülönböztessék a hazai piacon megjelent külföldi, gyengébb minőségű termékektől.

3 KÉRDÉS

■ A pedagógiai nyári egyetem titkárához „Aztán jött a Bokros-csomag”

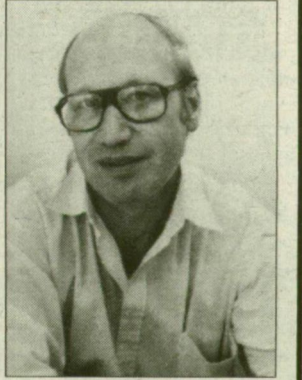
fel az előadások megtartására, mivel akkor még nem tudtuk, hogy az oktatási stratégiát olyan megszorított intézkedések érik, mint amilyenek érték március közepén. Ma már úgy látom – a Bokros-csomag ismeretében –, hogy a közgazdász előadókna is itt lenne a helye a nyári egyetemen.

■ Mennyien vesznek részt az idei kurzuson?

– Korábban százötvenkétszáz ember vett részt a nyári egyetemen. Idén azonban mindössze hatvanhatvenen jelezték részvételi szándékukat az egész országból. Elmondhatom: 1995 rossz év lesz a nyári egyetem szempontjából. Hét évvel ezelőtt volt ilyen gyér az érdeklődés. Hozzá kell azonban tennem: nem a téma rossz. A dolognak finansziális okai vannak. A szervezés időszakában a megyei pedagógiai köz-

pontok jelezték, hogy nyolc-tíz ember érkezik a nyári egyetemre Szegedre. Aztán március közepén jött a Bokros-csomag, s már nem volt honnan átcsoportosítani a pénzt. Egyébként egyfajta átrendeződés figyelhető meg a jelentkezők körében. Míg korábban a közvetlen oktatás-irányítók, addig most több gyakorló pedagógus érkezik az egyetemre. Az egy hét alatt egyébként olyan neves személyek adnak majd elő az egyetemen, mint Hegedűs Loránd püspök, Báthory Zoltán, az MKM helyettes államtitkára, Pozsgay Imre egyetemi tanár vagy Kozma Tamás, az Oktatáskutató Intézet főigazgatója. De lesznek előadók Romániából, illetve a volt Jugoszláviából is.

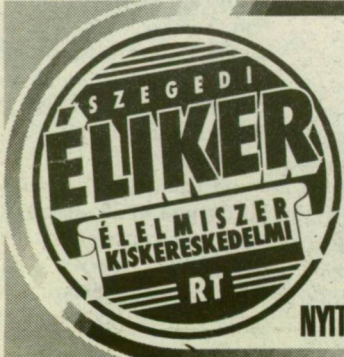
■ Ön szerint mi lesz a TIT, illetve a pedagógiai nyári egyetem jövője?

Komlóssy Ákos

– Már többször felmerült, hogy mindkettő megszűnik. Aztán mindig történt valami, s mindkettő átvészelte, túlélte az átmeneti zavarokat. Problémáik egyébként ma is vannak. Véleményem szerint előbb-utóbb létre kell jönnie Magyarországon valamilyen normális kulturális életnek, amely mindkettőt szervesen magába foglalja. Elmondanám, hogy a nyolcvanas években a pedagógiai nyári egyetemen hatalmas viták közepette születtek meg a reformgondolatok az oktatáspolitikai területén. Az egyetem mindvégig nyitott fórum volt. A Kádár-rendszerben itt lehetett elmondani azt, amit egyébként nem lehetett leírni.

Sz. C. Sz.

Már csak 2 nap és nyit a

KÁRÁSZ ABC

NYITÁS 1995. július 3-án 16 órakor. Sok-sok meglepetéssel, kóstolóval, ajándékokkal, 10-30%-kal olcsóbb akciós termékeinkkel várjuk vásárlóinkat!

LEGJÚBB, A LEGVÁRTABB
A LEGBELVÁROSIBB
A LEGSARKIBB ÉLIER BOLT, A

